

Od Zakladne bolnice do Kliničkoga bolničkog centra u Osijeku

Željko Vranješ, Krešimir Glavina

Klinički bolnički centar u Osijeku

Stručni članak

UDK 614.2.001.7(091)

Prispjelo: 13. studenoga 2009.

Početak razvoja Kliničkoga bolničkog centra u Osijeku vezan je uz Huttler-Kohlhoffer Monspergerovu zakladnu bolnicu, osnovanu 1874. godine, koja je tada bila najmodernija bolnica na jugoistoku Europe. Naredbom Vlade 1895. godine postaje „Sveobća i javna Huttler-Kohlhoffer-Monspergerova zakladna bolnica pod Zemaljskom upravom u Osieku“. U vrijeme Prvoga svjetskog rata Zakladna bolnica skrbi o ranjenima i bolesnima. Poslije Prvoga svjetskog rata otvaraju se novi bolnički odjeli. Osim Kirurgije i Interne medicine, novi su odjeli Oftalmologija, Otorinolaringologija, Dermatovenerologija, Epidemiološko-higijenski zavod i Dispanzer za tuberkulozu. Daljnji razvoj prekinuo je Drugi svjetski rat. U teškim prilikama razvijen je poseban način medicinskoga rada, osobito u pogledu zbrinjavanja ranjenika i bolesnika, poduzimanja protuepidemijskih mjera, medicinskog opskrbljivanja i sl. Nakon Drugoga svjetskog rata obnavlja se Opća bolnica Osijek i započinje moderan ustroj kao temelj razvoja buduće kliničke bolnice. U razdoblju 1980. – 1990. godine provode se stručna usavršavanja na svim područjima, objavljuju se brojni znanstveni i stručni radovi, razvija izdavačka djelatnost, što pridonosi stvaranju obrazovno-nastavne djelatnosti i znanstveno-istraživačkoga rada. Posebno treba istaknuti razdoblje Domovinskoga rata u kojem je bolnica časno izvršila sve svoje zadaće u liječenju ranjenih i bolesnih. Stoga joj je dodijeljena nagrada „Medicina“. Godine 1992. stekla je naslov Klinička bolnica Osijek. Daljnjim razvojem, izgradnjom, opremanjem i napredovanjem djelatnika u znanstvena, nastavna, znanstveno-nastavna i stručna zvanja, 2009. godine postaje Klinički bolnički centar. Klinike i odjeli Kliničkoga bolničkog centra u Osijeku nastavna su baza Medicinskoga fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku.

Ključne riječi: Zakladna bolnica – Osijek; Klinički bolnički centar u Osijeku – povijest

U drugoj polovici 18. stoljeća prema dostupnim podacima postojala je prva ubožka bolnica koja je u ondašnje vrijeme rješavala akutne bolesti. Prema zapisima u njoj je kao kirurg radio Georg Ritter. Ovaj „Varoški špitalj“ zapravo je prerastao iz ubožnice dobivajući povremeno korak po korak odlike zdravstvene ustanove. Ovako ustrojena zdravstvena ustanova postojala je od kraja 18. stoljeća i do sredine druge polovice 19. stoljeća. Tada je osnovana zaklada Huttler-Kohlhoffer-Monsperger iz koje je nikla njihova Zakladna bolnica godine 1874. Prvim ravnateljem Zakladne bolnice postao je doktor Ferdo Knopp koji je ujedno bio i primarni liječnik. Početkom rada Zakladne bolnice (Nove bolnice) prestaje djelovanje dotadašnjega „Varoškog špitalja“ (1,2).

Djelovanje Zakladne bolnice bilo je podijeljeno za ondašnji moderan medicinski pristup na unutrašnje i izvanjske bolesti, a u izvanjske se ubrajala i kirurgija te rodilište. Kapacitet nove Zakladne bolnice bio je oko 200 kreveta raspoređenih u trinaest velikih dvorana. Već u ono vrijeme poklanjala se pozornost i na duševne bolesnike pa je jedna od trinaest velikih dvorana bila predviđena za njih. Godine 1894. različitim prilozima počela je izgradnja prizemne zgrade za potrebe infektivnih bolesti za smještaj 20 bolesnika. Ova zgrada predstavlja početak i temelj današnje Klinike za zarazne bolesti. Izgradnjom ovoga odjela – paviljona napravljen je veliki korak naprijed jer se zarazne bolesti nisu prenosile na ostale bolesnike koji su bolovali od bolesti druge etiologije.

Nova Zakladna bolnica u prvo vrijeme bila je pod upravom reda sestara milosrdnica te je glavarica toga reda imala veliki utjecaj i ulogu u upravljanju bolnicom. Godine 1893. dolazi u osječku bolnicu doktor Vatroslav Schwarz koji postaje i ravnatelj Zakladne bolnice, a doktor Ferdo Knopp postaje primarni liječnik i šef Internog odjela. Te godine vlasništvo bolnice prelazi na zemaljsku vladu koja je odgovorna za upravu bolnice. Dolaskom doktora Schwarza počinju korijeni prvoga znanstvenog rada u bolnici. To je vidljivo iz njegovih godišnjih izvješća u kojima izričito napominje potrebu znanstvenoga rada i neprestano usavršavanje. U vrijeme ravnateljavanja doktora Schwarza Zakladna se bolnica modernizira te se u nju uvodi vodovod, plin, telefon i utemeljuje se bolnička posebna kuhinja s tada primitivnim dizalom za dizanje jela na kat. Iz podataka se vidi da je u godini 1894. u bolnici bila liječena 1341 osoba s različitim uspjehom. Hvalevrijedan je podatak da se već onda vodila statistika o mortalitetu. U bolnici je umrlo 10,4% od ukupno liječenih bolesnika. Čak prema nekim podacima smrtni slučajevi razvrstani su kako slijedi: 34 bolesnika umrlo je od abdominalnoga tifusa, 11 od difterije i 11 od variole. Upada u oči da je visok postotak umrlih bio od zaraznih bolesti koje su u to vrijeme harale Europom.

Vrlo je pohvalna činjenica da je tadašnja osječka bolnica izdala priručnik „Priručnik za službu sekundarnih liečnikah u obćoj i javnoj Huttler-Kohlhoffer-Monšperger Zakladnoj bolnici u Osieku“. Ovaj priručnik predstavlja temelj izdavačke

SLIKA 1
Huttler-Kohlhoffer-Monspergerova zakladna bolnica 1874.
IMAGE 1
Huttler-Kohlhoffer-Monsperger Foundation Hospital, 1874

SLIKA 2.
Huttler-Kohlhoffer-Monspergerova zakladna bolnica iz 1874. godine, danas je Klinika za unutarnje bolesti, u sastavu Kliničkoga bolničkog centra Osijek.
IMAGE 2
Huttler-Kohlhoffer-Monsperger Foundation Hospital from the year 1874, nowadays Clinic for Internal Diseases, part of the University Hospital Centre in Osijek

SLIKA 3.
Huttler-Kohlhoffer-Monspergerova povijesna zgrada u sastavu Kliničkoga bolničkog centra Osijek, 2009. godine.
IMAGE 3
Huttler-Kohlhoffer-Monsperger historical building, part of the University Hospital Centre in Osijek, 2009

SLIKA 4.
Huttler-Kohlhoffer-Monspergerova povijesna zgrada u sastavu Kliničkoga bolničkog centra Osijek, 2009. godine.
IMAGE 4
Huttler-Kohlhoffer-Monsperger historical building, part of the University Hospital Centre in Osijek, 2009

djelatnosti ondašnje osječke bolnice i danas se može smatrati prvom literaturnom građom u osječkome zdravstvu.

Nakon doktora Vatroslava Schwarza koji odlazi iz osječke bolnice 1902. godine, na mjesto ravnatelja i šefa Internoga odjela dolazi primarijus doktor Alfons Muža. U to vrijeme u osječkoj bolnici radi nekoliko istaknutih i šire poznatih liječnika kao što su doktor Miroslav Uller, primarijus doktor Bela Fischer - kirurg, a i kasnije poznati i priznati tada mladi liječnici - doktor Aleksandar Blašković i doktor Vatroslav Florschütz. Ova dva mlada i perspektivna liječnika postala su bardi hrvatske medicine, doktor Aleksandar Blašković među prvim urolozima koji je kasnije svoju liječniku karijeru nastavio u Zagrebu, kao i doktor Vatroslav Florschütz koji se istaknuo osobito liječenjem rana, a i među prvima se počeo koristiti tada izumljenim novim strojem: rengen aparatom.

U vrijeme Prvoga svjetskog rata Zakladna bolnica ima veliki značaj jer je opskrbljivala brojne ranjenike i bolesnike. U suzbijanju zaraznih bolesti posebno se istaknuo doktor Slavko Kirsch. Između dvaju svjetskih ratova osnovan je kemijsko-serološki laboratorij. Njegovim osnutkom došlo je do velikoga napretka u dijagnostici. Najviše se na tome polju istaknuo doktor Oton Fischer.

Između dvaju svjetskih ratova mijenjali su se ravnatelji osječke bolnice, a najupečatljivije razdoblje bilo je u vrijeme ravnateljstva primarijusa doktora Branka Muačevića. Godine 1932. u novoj zgradi otvoren je Kirurški odjel. U toj zgradi smještena je Kirurgija i Ginekologija s rodilištem. Iste godine zamijenjen je stari dotrajali rengenški aparat i u novome prostoru namještena je nova, za ono vrijeme moderna rengenska oprema.

Nakon Drugoga svjetskog rata sustavno se obnavlja sada Opća bolnica, jer je tijekom zračnih napada bilo prilično oštećenja na zgradama, a posebno je bio oštećen Kirurški odjel. Kadrovska problematika u vrijeme između 1945. i 1955. godine učinila je da je veći broj liječnika manjkao. Određeni broj liječnika koji je prethodno otišao iz osječke bolnice na dužnost u druge bolnice (kao prim. Benčević) vraća se u Osijek i vodi pojedine odjele. Njihovim dolaskom počinje moderan ustroj Opće bolnice Osijek te se tada nazire već temelj za buduću kliničku bolnicu.

Već postojeći odjeli dobivaju unutarnju organizaciju prema pojedinim granama svoje specijalizacije, što znači da se pojedini odjeli dijele na subspecijalističke odsjeke ili pododjele.

Klinika za kirurgiju. Prvi podatci o ustrojstvu kirurške struke na području osječke regije datiraju iz 1874. godine. Tada je naredbom Kraljevske hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade u Zagrebu broj 17431/368. od 11. listopada iste godine ustrojen Odjel za izvanjske – kirurške bolesti (2,3). Prvi voditelj kirurškoga odjela bio je doktor Ferdo Knopp. On je bio bečki učenik i prenio je s tadašnjih vodećih kirurških europskih klinika u Beču iskustva te ih je počeo primjenjivati u osječkoj bolnici. Drugo značajno kirurško ime u osječkoj bolnici jest prim. dr. Bela Fischer.

Njegova vizija razvoja kirurgije i medicine općenito rezultirala je poticajem da se već krajem 19. i početkom 20. stoljeća razvijala moderna medicina i širile kirurške operativne tehnike. Zaslugom tada njegova mladog kolege Vatroslava Florschütza uvodi se rengenska dijagnostika, a i početci anestezije s kloroformom i eterom. U prvo vrijeme pod tom službom bile su i druge kirurške grane: ginekologija, otorinolaringologija, okulistika i ortopedija. Već se tada počinju razvijati kraniocerebralni zahvati kod traume. Aktivnost liječnika Kirurškoga odjela bila je značajna jer su u okviru Odjela objelodanjene knjige: Operacija praktičnoga liječnika i Patologija prijeloma dugih kostiju okrajina i liječenje prijeloma. Godine 1931. u osječku bolnicu dolazi doktor Josip Benčević. Od njegova dolaska do početka Drugoga svjetskog rata dolazi do svestranoga razvoja Kirurškoga odjela i do uvođenja operativnih zahvata iz cjelokupne kirurgije. U međuvremenu kirurške grane druge specijalnosti odvajaju se u samostalan odjel, a Kirurgija ostaje dalje samostalna. Godine 1932. dobiva se nova kirurška zgrada što je u svakom slučaju bio velik iskorak i nova mogućnost za ukupni razvoj kirurgije. Godine 1941. prim. Benčević odlazi iz Osijeka da bi u teškim danima Drugoga svjetskog rata zgrada kirurgije bila oštećena, a rad izrazito otežan. Nakon završetka Drugoga svjetskog rata 1946. godine prim. Benčević vraća se u Osijek i ponovno vodi osječku kirurgiju. Zgrada se uređuje – obnavlja, a čitav se inventar i instrumentarij upotpunjuje. Značajan prinos cjelokupnom razvoju medicine u okviru osječke bolnice pa i u okviru kirurgije jest početak ostvarivanja zamisli o stvaranju anesteziološke službe. Godine 1955. doktor Krešimir Janoši šalje se na tečaj iz anesteziologije na Kliniku Rebro. Odlaskom prim. Benčevića u mirovinu odjel preuzima prim. dr. Branko Milošević. Uz njega značajan prinos razvoju kirurgije dali su doktor Ivo Erman, dr. Krešimir Janoši i doktor Adam Žabarović. Prim. dr. Krešimir Janoši 1980. godine postaje voditelj Kirurškoga odjela. U njegovo vrijeme pokreće se postupak za dobivanje naslova kirurške klinike. Prim. Janoši, koji je ujedno i kirurg i ortoped, razvija kiruršku kliniku i osim traumatologije prati cjelokupnu kiruršku literaturu i usmjerava mladi naraštaj u pojedine kirurške grane. Dana 1. listopada 1992. godine Odjel za kirurgiju dobiva naslov Klinika za kirurgiju. Odlaskom prim. Janošija u mirovinu vodstvo kirurške klinike osječke Kliničke bolnice već tada preuzima prof. dr. sc. Mladen Vidović koji postaje predstojnik Klinike. Godine 1997. prof. Vidović odlazi u mirovinu, a njega nasljeđuje prof. dr. sc. Janko Hančević, dr. med. Za vrijeme predstojništva prof. Vidovića i prof. Hančevića zamjenikom predstojnika postaje doc. dr. sc. Damir Kovačić, prim. dr. med. Između 1985. i 2000. godine veći broj liječnika stječe znanstveni i nastavni naslov: doc. dr. sc. Martin Tokalić, mr. sc. Zlatko Zorić i drugi. Doc. dr. sc. Damir Kovačić postaje predstojnikom Klinike za kirurgiju nakon umirovljenja prof. dr. sc. Janka Hančevića. On snažno razvija laparoskopsku kirurgiju. Uz njega na području abdominalne kirurgije te papilotomije i ERCP-a ističe se doktor Aleksandar Kratković. Današnji predstojnik Klinike za kirurgiju jest doc. dr. sc. Goran Kondža, prim. dr. med.

Klinika za internu medicinu. Još u vrijeme postojanja „Varoškog špitala“ funkcionira Služba za unutrašnje bolesti. Kao grana koja nosi naziv „kraljica medicine“ ima neprekidni kontinuitet rada i razvoja od početaka do danas. Poboľšanjem prostornih i tehničkih uvjeta koji su bili primjereni razvoju u desetljećima Odjel za unutarnje bolesti proživljavao je i doživljavao svoje uspjehe, a nekada i razočaranja. Među velikanima internista svakako zaslužno mjesto zauzima prim. dr. Vatroslav Schwarz i njegovi nasljednici prim. dr. Alfons Muža, prim. dr. Branko Muačević. Unutar Internoga odjela počela se razvijati i antituberkulozna služba što je dovelo do otvaranja antituberkuloznoga dispanzera 1922. godine, a kasnije 1953. godine i do samostalnoga Odjela za plućne bolesti na kojem su se liječili pretežno TBC bolesnici (2). Prvi voditelj Odjela za plućne bolesti bio je doktor Dragutin Galin. Nakon prim. Branka Muačevića čelnik Internoga odjela postaje prim. dr. Pavao Herceg. Značajna imena u razvoju Internoga odjela i interne medicine jesu i prim. dr. Čedomir Vugrinčić, prim. dr. Ivan Vlahović, prof. dr. sc. Ivica Čandrić, prof. dr. sc. Ante Ivandić. Interni odjel dobiva naslov Klinika za unutarnje bolesti 1992. godine. Današnji predstojnik Klinike jest prof. dr. sc. Aleksandar Včev, prim. dr. med.

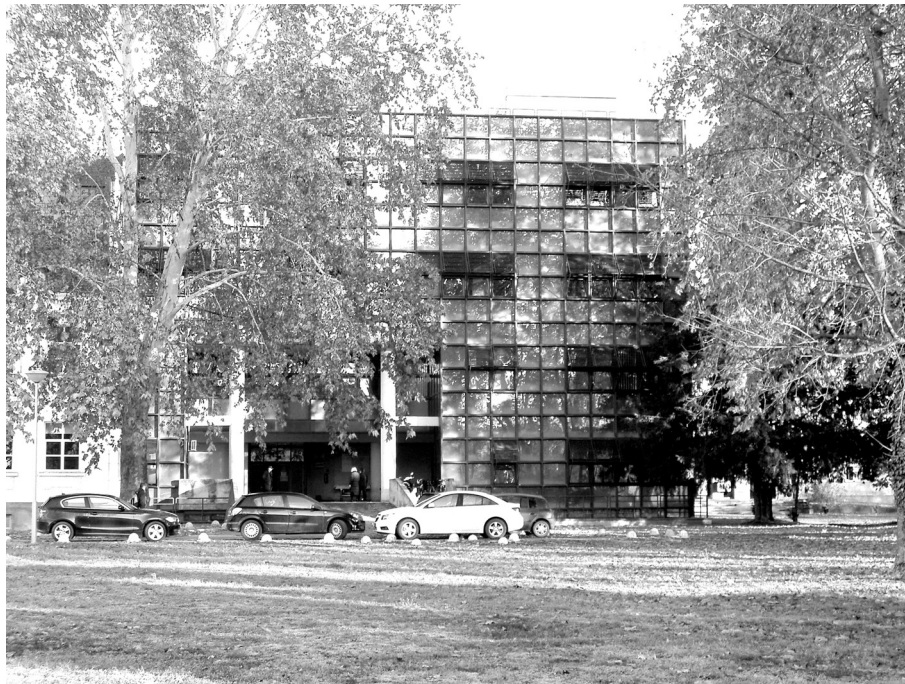
Obrada bolesnika sa živčanim i duševnim bolestima počela je već otvaranjem nove bolnice u Osijeku 1874. godine. Već u ono vrijeme od trinaest velikih dvorana jedna je bila namijenjena bolesnicima s duševnim smetnjama. Samostalan **neuropshijatrijski odjel** osnovan je 1940. godine (2). Prim. dr. Ivo Glavan došao je iz Zagreba i postao prvim šefom Odjela za neuropsihijatriju koji je tada imao ukupno 22 kreveta te ambulatni pogon. Voditelj Odjela sve do 1965. godine bio je dr. Ivo Glavan, a njega je naslijedio doktor Atif Maglajlić. Neuropsihijatrijski odjel proširio se s dogradnjom te je imao 81 postelju. Do 1987. godine djeluje Neuropsihijatrijski odjel, a tada se dijeli na Odjel za psihijatriju i Odjel za neurologiju. Odjel za neurologiju vodi doc. dr. sc. Stanko Milić, a Odjel za psihijatriju doc. dr. sc. Nikola Mandić. Oba odjela dalje se razvijaju i prerastaju u Kliniku za psihijatriju i Kliniku za neurologiju. Danas Kliniku za neurologiju vodi prof. dr. sc. Silva Butković-Soldo, prim. dr. med., a Kliniku za psihijatriju vodi prof. dr. sc. Pavo Filaković, prim. dr. med. Obje klinike moderno su ustrojene i podijeljene na kliničke odjele po podspecijalnostima.

Klinika za urologiju. Utemeljena je kao Odjel za urologiju još 1941. godine. Početke urološke djelatnosti bilježimo još u vrijeme doktora Knoppa, zatim Bele Fischera kada je urološka djelatnost bila u sklopu kirurgije. No i u vrijeme Aleksandra Blaškovića bila je urološka djelatnost, međutim ne kao samostalan odjel, nego u zajedničkom odjelu s dermatologijom. Osamostaljenje Urološkoga odjela potiče od 1941. godine kada je Odjel preuzeo dr. Matić. Nakon Drugoga svjetskog rata Urologija je opet neko vrijeme u sastavu Kirurgije. Prvi poslijeratni urolog u osječkoj bolnici bio je prim. dr. Ignac Stipanić, koji je u sklopu Kirurgije 1961. godine utemeljio Odsjek urologije (2). Ubrzo nakon osnutka Odsjeka, još iste godine, Odsjek se urologije osamostalio i postao Odjel za urologiju čiji je prvi voditelj bio prim. dr.

Ignac Stipanić. Odjel vodi sve do svoga odlaska u mirovinu. Nakon prim. Stipanića Odjel za urologiju preuzima prof. dr. sc. Antun Tucak, prim. dr. med. U vrijeme kada Urološki odjel vodi prof. Tucak, odjel prerasta u Kliniku za urologiju i postaje referentni centar za liječenje urolitijaze. Zahvaljujući nabavi najsuvremenije opreme za razbijanje kamenaca, postaje vodeća ustanova za nefrolitijazu. Na Urološkome odjelu stvaraju se odsjeci koji nakon dobivanja statusa klinike postaju klinički odjeli. Prof. dr. sc. Josip Galić, prim. dr. med., preuzima Kliniku od prof. Tucaka 2002. godine i vodi je i danas.

Klinika za ginekologiju. Bila je u prvo vrijeme u sklopu Odjela za kirurgiju. Rađeonica s odjelom za roditelje postojala je već 1893. godine, a nju je vodio svestrani i zaslužni doktor Vatroslav Florschütz. Godine 1932. osamostaljuje se i izdvaja iz Kirurškoga odjela Ginekološki odjel. Njegov prvi voditelj postao je doktor Julije Batori. Bio je smješten u zgradi današnje kirurške klinike (2). U novu zgradu maternite Odjel za ginekologiju i opstetriciju preselio se 1983. godine. Dobivanjem dobrih suvremenih prostornih uvjeta te medicinske opreme Odjel za ginekologiju i porodništvo preustrojava se i dobiva odsjeke prema pojedinim podspecijalnostima. Značajan prinos razvoju ginekološko-porođajnog odjela dali su doktor Mijo Škrljac koji je bio i dugogodišnji šef. Razvoju ginekološke struke mnogo su pridonijeli još i drugi šefovi odjela: doktor Kiril Šterijev i doktor Branko Lederer. Utemeljenjem Medicinskoga fakulteta u Osijeku nastala je potreba za znanstveno-nastavnim kadrom pa je šefovstvo Odjela preuzeo prof. dr. sc. Ivan Kuvačić. Na Odjelu su mnogi liječnici postigli znanstveni i nastavni status pa je Odjel prerastao u Kliniku za ginekologiju 2009. godine. Prvi predstojnik Klinike za ginekologiju i opstetriciju postao je doc. dr. Darko Čuržik.

Klinika za ORL i cervikofacijalnu kirurgiju. Počeci otorinolaringološke djelatnosti sežu u davnu 1894. godinu kada je izvedena prva operacija iz područja otorinolaringologije. Od hitnih zahvata stalno se radila urgentna traheotomija. Svi zahvati s područja današnje otorinolaringologije do 1918. godine događali su se u sklopu kirurgije, a tada je osnovan Odjel za urologiju, dermatologiju i otologiju. Njegov prvi voditelj bio je Aleksandar Blašković. Stvarno osamostaljenje Odjela za otorinolaringologiju datira iz 1928. godine kada je za njegovoga voditelja postavljen dr. Ivo Herlinger. Svestranost, široka vizija, požrtvovnost i marljivost doktora Ive Herlingera rezultirala je u ono vrijeme vrhunskim rezultatima i velikim operativnim zahvatima kojima se osječki Odjel za otorinolaringologiju uvrstio među vodeće u tadašnjoj državi te stekao dobar glas i visoki ugled. Od 1942. godine Odjel vodi doktor Ricard De Re. Nije dugo vodio odjel jer je u međuvremenu mobiliziran, a u njegovu odsustvu Odjel je vodio doktor Pražić. Nakon demobilizacije vraća se doktor De Re i nastavlja voditi Odjel do 1954. godine. U vrijeme doktora De Rea nastavlja se uspješan rad Odjela i uvode se nove metode liječenja. Godine 1954. u Osijek dolazi primarius doktor Boris Pegan koji je ostavio vidan trag u osječkoj bolnici. Zahvaljujući njegovu poticaju i zauzimanju Odjel dobiva više prostora, osuvremenjuje se i zgrada se modernizira. Na mjes-

SLIKA 5 i 5a.
Klinički bolnički centar Osijek, 2009. godine. Zgrada kirurških djelanosti.
IMAGE 5 and 5a
University Hospital Centre in Osijek, 2009. Surgical building.

tu voditelja Odjela prim. Pegan ostaje do 1962. godine kada odlazi u Zagreb. Za voditelja Odjela 1962. godine imenovan je prim. dr. Boris Guljaš (2). U vrijeme njegova djelovanja razvija se mikrokirurgija larinksa i dijagnostika te terapija bronha i ezofagusa. Godine 1989. prim. Guljaš odlazi u mirovinu. Nakon primarijusa Guljaša izmjenjuju se u kraćim razdobljima voditelji Odjela: doc. dr. sc. Ante Prlić, doktor Veselin Špralja, doktor Željko Kotromanović, a danas je službeni voditelj Odjela i ujedno ravnatelj bolnice doc. dr. sc. Željko Vranješ, dr. med., kojega na Klinici u odsustvu mijenja mr. sc. Zlatko Maksimović, dr. med.

Odjel za oftalmologiju. Očne bolesti liječile su se i dijagnosticirale od prvih dana postojanja osječkoga „varoškog špitalja“ i kasnije nove bolnice u sklopu Odjela za kirurgiju. Prvi liječnik koji se počeo baviti problematikom očnih bolesti bio je doktor Vladimir Katičić. Uz njega povremeno su dolazili liječnici koji su se bavili očnim bolestima, ali koji nisu bili s područja Osijeka. Prvi obrazovani liječnik na području oftalmologije bio je doktor Miroslav Müller. Od povijesnog su značenja i imena doktora Ivana Blažekovića i doktora Ernesta Fuchsa. Iz tadašnjih dnevnika vidi se da su pretežnu skrb morali voditi po bolesnicima s trahomom, ali su se već i tada počeli baviti problemima katarakte i njezinom operacijom. Očni odjel službeno se utemeljio 1905. godine. I njegov prvi voditelj bio je prim. dr. Miroslav Müller. Značajnija imena koja su pridonijela razvoju oftalmologije u Osijeku jesu prim. dr. Radovan Rabar te doktorica Margita Mladineo (2). Među čelnicima osječkog Očnog odjela ističu se prim. dr. Marko Antolović, doc. dr. sc. Zlatko Balog i doc. dr. Ferhat Miralem. Današnji voditelj Odjela jest mr. sc. Josip Barač.

Odjel za ortopediju. Osnovan je 1933. godine i bio je smješten u premještenoj zgradi bivšega privatnog sanatorija. Sada djeluje kao samostalan odjel u zgradi kirurgije. Prvi voditelj Odjela bio je prim. dr. Mato Šarčević, od 1933. do 1949. godine (2). Značajnije vrijeme voditeljstva ostvarili su prim. dr. Egon Marojević od 1952. do 1972. godine, prim. dr. Milan Mališević od 1972. do 1981. godine., doc. dr. sc. Ivica Mikolašević od 1991. do 2002. godine, a otada Odjel vodi prof. dr. sc. Savo Jovanović, prim. dr. med.

Odjel za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju. Osnovan je 1. veljače 1982. godine. Početci rehabilitacije – fizijatrije datiraju mnogo ranije. Još 1939. godine kirurg prim. dr. Josip Benčević utemeljio je „Stanicu za naknadno liječenje“. Stanica za naknadno liječenje kasnije se pretvorila u Centar za rehabilitaciju odjela za ortopediju. Centar je bio smješten u Dvorcu grofa Pejačevića i imao je 57 postelja, a provodila se rehabilitacija ortopedskih, traumatoloških, reumatoloških, neuroloških bolesnika te djece. Od 1966. godine centar vodi prim. mr. sc. dr. Andrija Budaić. On je prvi školovani specijalist fizijatar u Osijeku. Nakon odvajanja od Odjela za ortopediju prim. Budaić postaje voditeljem novoga samostalnog Odjela za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju. Izgradnjom nove moderne i suvremeno opremljene zgrade u Bizovcu Odjel seli iz Osijeka i ondje razvija cjelokupnu rehabilitaciju

svih grana medicine. Danas Odjel za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju vodi mr. sc. Mira Kadojić, dr. med.

Odjel za maksilofacijalnu kirurgiju. Osnovan je 1968. godine na čijem je čelu tada bio prof. dr. Alfred Steiner (2). Nakon umirovljenja prof. Steinera Odjel vodi prim. dr. Josip Hanzer do 2001. godine kada ga nasljeđuje mr. sc. Dinko Leović, dr. med., koji je i sadašnji voditelj Odjela. Unutar Odjela za maksilofacijalnu kirurgiju postoji Odsjek za oralnu kirurgiju u čijem je razvoju pun prinos dao mr. sc. Mahmut Kulenović, dr. med.

Odjel za anesteziologiju i intenzivno liječenje. Prvi zapis o anesteziji nalazimo u prikazu rada Kirurškoga odjela Zakladne bolnice u Osijeku iz 1876. godine. Spominje se opća anestezija kloroformom koju je izveo pomoćni liječnik dr. Flesch, zadužen za primjenu anestezije na Kirurško-ginekološkome odjelu. U kasnijim izvješćima (1894.-1895.) navodi se narkoza kloroformom i lokalna anestezija kokainom i kloretilom. Od 1895. godine upotrebljava se eter, spominje se rektalna primjena kloralhidrata te lumbalna anestezija. Od 1919. godine rabi se isključivo eter, a napušta kloroform. Dr. Florschütz uvodi Schimmelbuschov uređaj za primjenu etera, a potom intraduralnu i intravensku anesteziju. Nabavom Roth-Dragerova anesteziološkoga aparata s nadtlakom, dr. Josip Benčević (1931.) postavlja temelje suvremene anesteziologije. Kasnih 40-ih tijekom izvođenja anestezije počinje se primjenjivati kisik. Ranih 50-ih uvodi se endotrahealna anestezija. Ranih 70-ih godina dobiveno je sedam Dragerovih aparata za anesteziju. U srpnju godine 1970. utemeljen je samostalni Odjel za anesteziologiju i reanimatologiju koji je do tada bio u sastavu Kirurgije. Prvi školovani specijalist anesteziolog bila je doktorica Ida Krleža koja je specijalizaciju položila u Zagrebu 1969. godine (2). Godine 1984. unutar Odjela stvorene su dvije radne jedinice: Odsjek anesteziologije i reanimatologije i Odsjek intenzivnoga liječenja pa je sukladno tomu promijenjen naziv u Odjel za anesteziologiju, reanimatologiju i intenzivno liječenje. Tijekom Domovinskoga rata djelatnici Odjela za anesteziologiju bili su angažirani na svojim radilištima u bolnici, ispomagali su u drugim ustanovama (Vukovar) ili bili na terenu u sklopu mobilnih kirurško-anestezioloških timova. Nakon odlaska doktorice Ide Krleže u mirovinu Odjel vodi dr. Boris Kratofil. U suradnji s drugim odjelima i klinikama u bolnici, Odjel za anesteziologiju i reanimatologiju preuzeo je organizaciju presađivanja organa. Prva koordinatorica presađivanja bila je dr. Dubravka Jovandžikova. Nakon njezina odlaska u mirovinu koordinaciju preuzima dr. Zlatko Houra koji je i danas koordinator za presađivanje. U travnju 1997. godine za voditelja Odjela imenovan je dr. Zlatko Houra. Godine 1996. otvorena je Anesteziološka ambulanta koja se bavi predoperativnim pregledima i liječenjem boli. Od 1998. godine Odjel postaje nastavni temelj Katedre za anesteziologiju, reanimatologiju i intenzivno liječenje Medicinskoga fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. Iste godine otvara se i ambulanta za hiperbaričnu oksigenaciju. U sklopu nastavne baze obavljaju se i tečajevi za liječenje boli koje organizira doktorica Mira Fingler. Danas je Odjel za anesteziologiju i intenzivno liječenje na visokoj stručnoj znanstvenoj

i nastavnoj razini te njegovi liječnici obavljaju dio nastave na Medicinskome fakultetu. Današnja voditeljica Odjela jest mr. sc. Dubravka Ivić.

Klinika za pedijatriju. Odjel za dječje bolesti osnovan je 17. studenoga 1947. godine kao Bolnički stacionar u prostorijama Doma za majku i dojenčad s 36 kreveta u Sanatoriju dr. Herlingera, Europska avenija 14. Utemeljiteljica i ravnateljica Bolničkoga stacionara kao i dječjega dispanzera bila je dr. Marijana Langer Bedenić. Dom za majku i dojenčad datira od 1943. godine. Prije osnutka Bolničkoga stacionara djeca su se liječila stacionarno među odraslim bolesnicima. Značajna imena za početak rada Bolničkoga stacionara jesu liječnici koji dolaze iz Zagreba (dr. V. Oberiter, dr. V. Sykora, dr. Lj. Montina i dr. B. Štampar), a nakon njih dolaze dr. S. Cigit i dr. I. Grobelnik. Godine 1951. šef je odjela dr. S. Rakin i integrira Dječji odjel u Opću bolnicu Osijek. Nakon toga dobiva tri stalna liječnika dr. O. Knežević, dr. A. Grau te dr. S. Cigit. Godine 1953. Odjel se proširio na 114 kreveta. Dr. Z. Bratelj od 1955. do 1968. šef je Odjela koji ima već deset liječnika, a 1959. godine Odjel ima 128 kreveta. Godine 1962. osniva se Odsjek za nedonoščad s 18 kreveta i Internat za majke s 15 kreveta. Godine 1967. izgrađena je nova zgrada u dvorištu Dječjega odjela. Godine 1969. postao je šef Odjela prim. dr. A. Fuštar. Stvaraju se poddjeli: Neonatologija dr. Z. Šterijev i dr. E. Kutlić, Dojenački odjel dr. O. Knežević, dr. P. Bubalović, prim. dr. A. Fuštar i dr. S. Grahovac, Pulmologija dr. Lj. Milošević, Hematologija dr. O. Jurinović, Kardiologija dr. O. Giesler. Godine 1974. šef postaje doc. dr. sc. Z. Kručaj (2). U to vrijeme stvara se Dječja gastroenterologija s dr. M. Rastija, Dječja endokrinologija dr. E. Kutlić, Nefrologija dr. S. Grahovac, Alergologija prim. dr. A. Fuštar, dr. I. Bašica, Neurologija doc. dr. sc. Z. Kručaj, Dojenčad s genetikom i metabolizmom, dr. P. Bubalović i dr. J. Čalo te Jedinica intenzivne njege dr. Z. Mandić i dr. Jozo Vrdoljak. Godine 1983. izgrađena je današnja zgrada Odjela za dječje bolesti u krugu Opće bolnice Osijek sa 150 kreveta. Odjelu za dječje bolesti pripojen je 1983. godine Odsjek za novorođenčad sa 74 kolijevke, koji vode specijalisti pedijatri neonatolozi; dr. T. Mišić, dr. N. Maronić-Fišer, dr. K. Bošnjak. Od 1974. godine do 1992. godine voditelj Odjela za dječje bolesti jest doc. dr. sc. Zdenka Šoštarčić-Kručaj. Od 1992. godine do 2007. godine voditelj Odjela za dječje bolesti jest prof. dr. sc. Zlatko Mandić. Od osnivanja Studija medicine u Osijeku Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (1979.), Klinika je nastavna baza za pedijatriju u dodiplomskoj nastavi. Ta se edukativna aktivnost nastavlja i dalje razvija nakon osnivanja Medicinskoga fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku 1998. godine i Sestrinskoga studija 2004. godine. U prosincu 2008. godine Odjel za dječje bolesti postaje Klinika za pedijatriju Kliničke bolnice Osijek, organizirana u 11 kliničkih odjela i specijalističku polikliničku zdravstvenu zaštitu. Predstojnica Klinike za pedijatriju jest prof. dr. sc. Neda Aberle, prim. dr. med., a zamjenica predstojnice Klinike za pedijatriju jest mr. sc. Ljerka Pinotić, dr. med.

Klinika za infektologiju. Prva etapa u razvoju slavonske infektologije i epidemiologije jest izgradnja Paviljona za

kužne bolesti 1894. godine. Paviljon je imao 20 bolesničkih kreveta, a njime je upravljao voditelj Internoga odjela dr. Vatroslav Schwartz. Značajne epidemije tih dana jesu epidemije difterije, trbušnoga tifusa, variole i malarije. Skrb o infektivnim bolesnicima vodili su do dolaska prvoga školovanog infektologa uglavnom internisti. Godine 1920. u osječku bolnicu dolazi doktor Slavko Hirsch koji je bio ujedno i prvi infektolog u cijeloj Slavoniji. Njegovom zaslugom postavljeni su snažni temelji infektološke službe. Uveo je niz novih metoda liječenja i proširuje odjel s 26 soba i 94 bolesnička kreveta. Doktor Slavko Hirsch ostaje na mjestu voditelja Zaraznoga odjela do 1941. godine. Tada kratko vrijeme dolazi u Osijek legenda hrvatske infektologije prof. dr. Fran Mihaljević, koji je tu nepunu godinu dana, a za vrijeme Drugoga svjetskog rata Zarazni odjel vodi specijalist interne medicine prim. dr. Dimitrije Kozmar. Nakon završetka rata Zarazni odjel preuzima prim. dr. Ante Merdo koji suzbija epidemiju pjegavoga tifusa i ostaje u osječkoj bolnici kao voditelj Odjela 30 godina. Nakon njegova odlaska u mirovinu vodstvo Zaraznoga odjela preuzimali su prim. dr. Dušan Gabauer od 1972. do 1982. godine, a nakon njegove smrti Odjel preuzima prim. dr. Mira Miling. Ona do svoga odlaska u mirovinu 1989. godine uspijeva dobiti na specijalizaciju mlade kadrove. Godine 1989., nakon njena odlaska u mirovinu, Odjel vodi prim. dr. Mile Perić. Tijekom Domovinskoga rata prim. dr. Mile Perić s mnogo žara i stručnosti skrbi za sve infektivne bolesnike. Godine 1995. dolazi u Osijek za voditelja Odjela prof. dr. Ivan Soldo koji postavlja temelje za prelazak Odjela na razinu klinike. Godine 2008. Odjel preuzima doc. dr. sc. Ljiljana Perić koja je i sada predstojnica Klinike za zarazne bolesti. Godine 2008. odlukom Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi Odjel za zarazne bolesti stječe naslov Klinike za infektologiju.

Odjel za dermatovenerologiju. U početku je bio u sastavu kirurških bolesti. Godine 1918. osniva se Odjel za dermatologiju, urologiju i otologiju. Prvi predstojnik Odjela bio je dr. Aleksandar Blašković do 1920. godine. Prim. Mudrovčić vodi Odjel do 1962. godine. Nakon prim. Mudrovčića 1962. godine Odjel preuzima prim. Marin Brničević koji vodi Odjel do 1972. godine, a tada ga nasljeđuje prim. dr. Mira Margold-Bubalović (2). Ona je vodila Odjel do 1988. godine. U to vrijeme Odjel za dermatologiju postaje nastavni temelj za studij medicine i njega vodi prof. dr. sc. Vladimira Barišić-Druško, prim. dr. med. od 1988. do 2007. godine. Nakon što je prof. dr. sc. Vladimira Barišić-Druško, prim. dr. med. otišla u mirovinu, Odjel preuzima doc. dr. sc. Darko Biljan, dr. med., a 2008. godine na Odjel za dermatologiju dolazi iz Zagreba prof. dr. sc. Ivan Dobrić, prim. dr. med.

Odjel za transfuzijsku medicinu. Vuče korijene iz stanice za transfuziju krvi koja je kao samostalna jedinica utemeljena 1950. godine. Prva voditeljica stanice bila je Noelia Deberti-Švaganović, liječnica specijalistica mikrobiologinja s tečajem iz transfuziologije. Od svoga osnutka do 1972. godine stanicu za transfuziju krvi vodili su ili liječnici s kirurgije ili laboratorijski inženjeri. Prvi specijalist transfuziolog bio je doktor Julije Dragija koji je došao 1972. godine i

od njegova dolaska počinje značajan tehnološki razvitak transfuziologije u Osijeku (2). Od značajnijih transfuziologa u Osijeku treba spomenuti doktoricu Ljubicu Bubalo, doktoricu Irmu Išpanović, mr. sc. Bahriju Lenz te doktora Ivicu Miškulina koji je deset godina vodio Odjel za transfuziologiju i značajno proširio djelatnost. Današnji voditelj Odjela za transfuziologiju jest doc. dr. sc. Marina Smardžija, dr. med.

Klinički zavod za nuklearnu medicinu i zaštitu od zračenja. Razvio se iz Radioizotopnoga laboratorija sa stacionarom od pet bolesničkih postelja koji je bio u sastavu Internoga odjela Opće bolnice Osijek. Radioizotopni laboratorij otvoren je 1967. godine, a samostalnim Odjelom za nuklearnu medicinu sa stacionarom od 18 bolesničkih postelja postao je 1968. godine. Utemeljiteljica Radioizotopnoga laboratorija i prva voditeljica Odjela bila je doc. dr. sc. Cvijeta Špringer-Margetić, dr. med (2). Odjel za nuklearnu medicinu preuzeo je i skrb za zaštitu od zračenja. Iz Odjela za nuklearnu medicinu proizašao je kadar za Medicinski fakultet u Osijeku za predmete patofiziologija i nuklearna medicina. Predmet patofiziologija vodio je prof. dr. sc. Ivan Karner, a predmet nuklearna medicina vodi prof. dr. sc. Ivan Mihaljević. Pod vodstvom prof. dr. sc. Ivana Mihaljevića Odjelu je 2008. godine dodijeljen naziv Klinički zavod za nuklearnu medicinu i zaštitu od zračenja. Sadašnji predstojnik Kliničkog zavoda za nuklearnu medicinu i zaštitu od zračenja te predsjednik Katedre za nuklearnu medicinu Medicinskoga fakulteta u Osijeku jest prof. dr. sc. Ivan Mihaljević, dr. med.

Odjel za radiologiju. Radio je u sklopu pododjela na Kirurgiji još u vrijeme boravka dr. Florschütza u Osijeku, koji mu je bio i voditelj. Sve do 1932. godine Odjel za radiologiju pripadao je Kirurgiji, a tada se odvaja kao samostalna ustrojbenja jedinica pod imenom Rengenski zavod. Prvi specijalizirani radiolog bila je prim. Katarina Divić. Zavod je radio u skućenim prostorima. Važno je napomenuti da je pet godina nakon otkrivanja rengenskih zraka osječka bolnica već imala najjednostavniji rengen aparat. Godine 1905. zalaganjem dr. Florschütza nabavljen je rengenski aparat tada moderne tehnologije. Tijekom godina nabavljali su se novi rengen uređaji, a važno je napomenuti da je u vrijeme Drugoga svjetskog rata nabavljen moderan dijagnostički aparat i terapijska rengen-„bomba“ (2). Radioterapija i radiodijagnostika tako je ušla u osječku bolnicu vrlo rano i svakim se danom usavršavala, tako da danas predstavlja moderan zavod koji ima najsuvremeniju dijagnostičku opremu. Odjel za radiologiju do 1973. godine u sebi je sadržavao i dijagnostički i terapijski odsjek. Otada je Odjel za radioterapiju i onkologiju počeo samostalno djelovati. Daljnjim razvojem tehnike i nabavom najsuvremenije opreme za potrebe radioterapije Odjel je dograđen i 1998. godine opremljen novom kobaltnom „bombom 5000 kirija i linearnim akceleratorom snage 15 meva te simulatorom“. Do tada se radioterapija obavljala kobaltnom bombom slabije snage, kontaktnom terapijom (chaul) i klasičnom dubokom rengen terapijom od 250 kw. Također je posjedovao i opremu za lokalnu aplikaciju radioaktivnoga izotopa. U vrijeme dok je postojao zajednički odjel voditelj Odjela u dugome razdoblju od 1959. do 1987. godine bio je doktor Ivo Bešlin. Godine 1997. vodstvo Odjela

preuzima prof. dr. sc. Slavko Šimunić, a u odsutnosti ga zamjenjuje dr. Miljenko Vugrinec. Razdvajanjem zajedničkoga odjela Odjel za radiodijagnostiku-radiologiju vodi doktor Ivo Bašlin, a Odjel za radioterapiju i onkologiju vodi doktor Martin Dičić. Danas je voditeljica Odjela za radiodijagnostiku-radiologiju doc. dr. sc. Branka Kristek, a Odjela za radioterapiju i onkologiju doc. dr. sc. Damir Gugić.

Klinički zavod za patologiju i sudsku medicinu. Do 1953. godine nije bilo specijalista patologa u osječkoj bolnici, nego su liječnici zainteresirani s pojedinih odjela obavljali i obdukcije. Godine 1953. dolazi prvi specijalist za patologiju i sudsku medicinu doktor Slavko Beleslin. Već 1954. godine izgrađena je nova zgrada i nabavljen potreban instrumentarij i namještaj te je Odjel za patologiju dobio obrise i mogućnost suvremenoga rada i razvoja. Godine 1962. doktor Beleslin napušta Osijek, a njegovo mjesto preuzima doktor Volarić za kratko te i on ubrzo odlazi iz Osijeka za profesora sudske medicine u Rijeku. Godine 1968. voditeljem Odjela postaje doktor Ivan Jančuljak (2). Doktor Jančuljak osposobljuje laboratorij s parafinskom tehnikom, fotolaboratorij i uvodi kliničko patološke sastanke i biopsije. Doktor Jančuljak obranio je doktorsku disertaciju te je postao docent na Katedri za patologiju Medicinskoga fakulteta u Zagrebu. Zbog bolesti 1984. godine odlazi u mirovinu. Od 1984. do 1989. godine Odjelom upravlja doc. dr. sc. Ante Trošić, dr. med. Za vrijeme njegova vodstva dobiva se suvremena oprema za intraoperacijsku dijagnostiku. Danas je doc. Trošić u Njemačkoj. Godine 1991. za voditelja Odjela dolazi prof. dr. sc. Branko Dmitrović, prim. dr. med. koji je i danas predstojnik Kliničkoga zavoda za patologiju i sudsku medicinu. Doktor Dmitrović uvodi suvremene imuno histokemijske metode rada. Od 1998. godine odvija se normalna nastava prvo za Studij medicine, a kasnije za Medicinski fakultet u Osijeku u Kliničkome zavodu za patologiju i sudsku medicinu. Danas uz ostale liječnike na Kliničkome zavodu djeluju habilitirani znanstvenici i nastavnici: prof. dr. sc. Branko Dmitrović, prof. dr. sc. Mladen Marcikić i doc. dr. sc. Milanka Mrčela.

Odjel za citologiju. Prvi specijalist citolog, doktorica Marija Pajtler, u osječku bolnicu stiže 1979. godine. Citološki laboratorij koji je ona vodila u prvo vrijeme bio je u sastavu Odjela za ginekologiju. Njezinim zalaganjem 1989. godine citološki laboratorij odvaja se od Odjela za ginekologiju i postaje samostalan Odjel za citologiju. Prvi, a ujedno i sadašnji voditelj sada je već u zvanju profesora, prof. dr. sc. Marija Pajtler, prim. dr. med. Dolaskom drugih specijalista citologa Odjel za citologiju preuzima vitalnu funkciju citološke ukupne dijagnostike i ubraja se u najveće citološke ustanove u Hrvatskoj. Sudjeluje u dijagnostici ranoga otkrivanja karcinoma i dobro surađuje sa svim kliničkim granama.

Odjel za neurokirurgiju. Neurokirurški operativni zahvati u osječkoj bolnici izvođeni su još u vrijeme prelaska 19. u 20. stoljeće. Poseban procvat neurokirurške struke počinje 1978. godine da bi 1982. godine bio utemeljen Odsjek za neurokirurgiju u sastavu Odjela za kirurgiju. Prvi neurokirurg u osječkoj bolnici bio je prof. dr. sc. Đuro Vranković, prim. dr. med. Njegovim zalaganjem Odsjek za neurokirurgiju tada

SLIKA 6.
Znanstvena jedinica za kliničko-medicinska istraživanja snažan je promotor razvoja Kliničkoga bolničkog centra u Osijeku

IMAGE 6
Scientific unit for clinical and medical research is a strong promoter of development of the University Hospital Centre in Osijek

SLIKA 7.
Stručna knjižnica Kliničkoga bolničkog centra u Osijeku. Digitalno ili analogno, uvijek stoje na raspolaganju.

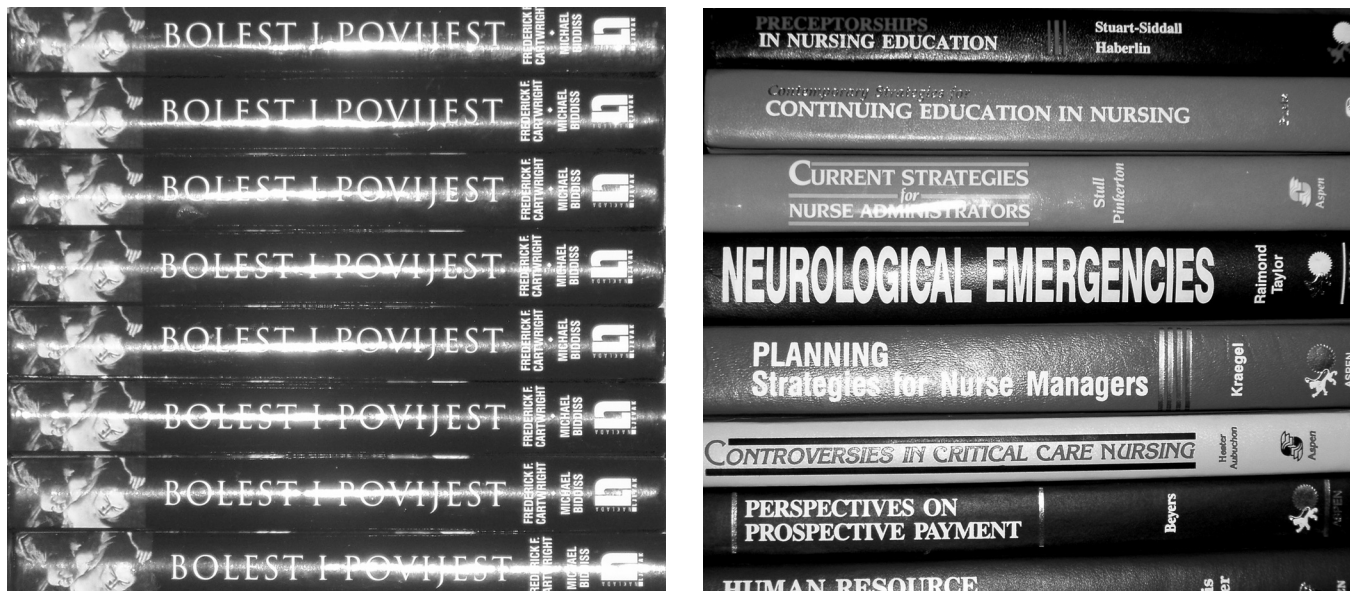
IMAGE 7
Specialized library of the University Hospital Centre in Osijek. Digitally or analogous, always at disposal

SLIKA 8.

Elektronička čitaonica Kliničkoga bolničkoga centra u Osijeku. Umreženi pristup svim potrebnim izvorima informacija.
IMAGE 8

E-Reading Room of the University Hospital Centre in Osijek. Network access to all necessary information sources.

SLIKA 9.

Voditeljica Stručne knjižnice Ljiljana Pavičić, prof., dipl. knjižničarka, brine se za ažuriranje knjižničnoga fonda, kako u pogledu brojčane zastupljenosti pojedinih primjeraka, tako i u pogledu optimalne širine tematskih područja.

IMAGE 9

Head of the Specialized Hospital Library Mrs Ljiljana Pavičić, MA, graduated librarian, pays special attention to updating of library holdings, both concerning numerical representation of particular items and broadness of the topics

SLIKA 10.

Klinički bolnički centar Osijek, 2009. godine. Zgrada za transfuzijske, neurokirurške, ortopedijske i urološke djelatnosti.
IMAGE 10

University Hospital Centre in Osijek, 2009. Building housing units for transfusion medicine, orthopedics and urology.

SLIKA 11.

Zgrada Medicinskoga fakulteta u Osijeku, 2009. godine. Znanstveni temelj za razvoj Kliničkoga bolničkog centra Osijek.
IMAGE 11

Building of the Faculty of Medicine in Osijek, 2009. Scientific foundations for the development of the University Hospital Centre in Osijek.

već proglašene Kirurške klinike izdvaja se kao samostalni Odjel za neurokirurgiju. Prof. Vranković uvodi široku lepezu hitnih i programskih operativnih neurokirurških zahvata te podučava svoje nasljednike. Odlaskom u mirovinu njegovo mjesto preuzima prim. mr. sc. Marko Rukovanjski koji je nastavio rad svoga učitelja i dalje se zalagao za razvoj neurokirurške struke. Neurokirurški odjel oprema se suvremenom tehnikom i instrumentima. Na žalost prim. Rukovanjski prerano umire. Napredovanjem marljivih neurokirurga osječke bolnice u znanstveno naslovna zvanja, Odjel je stekao uvjete i dobio status Klinike mjeseca srpnja 2009. godine. Predstojnikom Klinike postao je doc. dr. sc. Ivan Hećimović. Na Neurokirurškoj klinici postoje još ugledni neurokirurzi sa znanstveno nastavnim titulama: prof. dr. sc. Dinko Štimac, doc. dr. Bruno Splavski, dr. sc. Božidar Muršić.

Znanstvena jedinica za kliničko-medicinska istraživanja. Osnovana je 21. studenoga 1980. godine. Ravnatelj Opće bolnice dr. Boris Dlouhy bio je i voditelj Znanstvene jedinice. Osnovano je Znanstveno vijeće, a za predsjednika Znanstvenoga vijeća izabran je doc. dr. sc. Antun Tucak. Prvi je zadatak znanstvenika Znanstvene jedinice bio uključiti se u Osnove plana razvoja znanstvene i razvojno-istraživačke djelatnosti u SR Hrvatskoj. U Znanstvenoj jedinici izdaje se znanstveno-stručni časopis „Medicinski vjesnik“. U Upisniku znanstvenika Znanstvene jedinice Kliničke bolnice Osijek pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa registrirano je 132 znanstvenika od čega je 76 doktora znanosti i 56 magistara znanosti. U Kliničkoj bolnici Osijek izvode se nastavni programi Medicinskoga fakulteta Sveučilišta Josip Juraj Strossmayer u Osijeku na kojem je angažirano 26 profesora, 29 docenata, 15 doktora znanosti, 32 magistra znanosti kao i drugi zdravstveni djelatnici. U svojoj 30-ogodišnjoj djelatnosti kroz Znanstvenu jedinicu prošlo je 70-ak mladih istraživača – znanstvenih novaka - asistenata. Izrađena su 62 znanstvenoistraživačka projekta. Dva su projekta još uvijek u tijeku na kojima su trenutačno angažirana tri znanstvena novaka - asistenta. Voditelj Znanstvene jedinice kao i predsjednik Znanstvenoga vijeća, sve do odlaska u mirovinu 2004. godine, bio je prof. dr. sc. Antun Tucak. Sljedeći je voditelj Znanstvene jedinice i predsjednik Znanstvenoga vijeća prof. dr. sc. Sven Kurbel, ujedno i pomoćnik ravnatelja za nastavu. Od 2006. do 2009. godine voditelj Znanstvene jedinice, predsjednik Znanstveno-nastavnoga vijeća i pomoćnik ravnatelja za nastavu bio je prof. dr. sc. Dragutin Kadojić. Znanstvena jedinica u čijem je sastavu bila i Stručna knjižnica samostalna je organizacijska cjelina do 2009. godine, kada je novim statutom Kliničke bolnice Osijek postala sastavnicom Ravnateljstva Kliničke bolnice Osijek. Osim znanstvenika, znanstvenih novaka i ostaloga stručnog i pomoćnog osoblja, od samoga osnutka Znanstvena jedinica ima tajnika koji je ujedno član Znanstvenoga vijeća. Te poslove od 2001. do danas obavlja Željko Balkić, upr. pravnik.

Stručna knjižnica. Prvi pisani dokument o potrebi osnivanja bolničke knjižnice naputak je kojega je 1899. godine Ravnateljstvo *Obće i javne Huttler-Kohlhoffer- Monspergerove*

zakladne bolnice u Osijeku dobilo od Zemaljske vlade u Zagrebu. Monografske publikacije te međunarodni i domaći medicinski stručni i znanstveni časopisi sustavno se počinju nabavljati već u prvoj polovini dvadesetoga stoljeća. Prvi je voditelj knjižnice bio Antun Šimunić, prof., dipl. knjižničar (1984.-1991.). Današnja je voditeljica Stručne knjižnice Ljiljana Pavičić, prof. dipl. knjižničarka. Organizacijski se knjižnica od 1980. godine nalazila u okviru Znanstvene jedinice za kliničko-medicinska istraživanja. Zajedno s knjižnicom Medicinskoga fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera, koja je osnovana 1993. godine, Stručna knjižnica Kliničkoga bolničkog centra u Osijeku središnji je izvor biomedicinskih informacija u tom dijelu Hrvatske. Po značajkama svojega fonda i korisničke populacije djelovanje je knjižnice usmjereno potrebama nastavnoga, znanstveno-istraživačkoga te stručnoga rada matičnih ustanova, ali i svih mogućih korisnika iz srodnih i drugih ustanova. Njezina je prvotna zadaća izgradnja i organizacija knjižničkoga fonda i zbirki tiskanoga i elektroničkoga znanja iz područja biomedicine u fizičkome i informacijskome smislu, omogućavanje korištenja tih zbirki, čuvanje i zaštita, pružanje informacijskih usluga, izdavačka djelatnost te podučavanje korisnika. Na nacionalnoj, regionalnoj i stručnoj osnovi knjižnica surađuje i povezuje se unutar hrvatskoga knjižničkog sustava s drugim knjižnicama, kako bi se znanstvenicima, nastavnicima i ostalim korisnicima omogućio pristup svim potrebnim izvorima informacija. Biomedicinski su online informacijski izvori dostupni u knjižnici medicinske baze – Medline, Evidence-Based Medicine, PsycInfo (OVID); multidisciplinarne baze – Web of Science (WoS), Current Contents (CC), Scopus, e-časopisi i e-knjige. Svakodnevno se rabe i ostali mrežni izvori (mrežni servisi, web stranice ustanova, udruga, tematski portali, institucijski repozitoriji).

Bolnička ljekarna. Korijeni bolničke ljekarne datiraju još iz 1894. godine kada se izričito spominje skladište lijekova pod nadzorom jednoga liječnika s Internoga odjela. Moderno ustrojena Bolnička ljekarna nastala je tek početkom 1935. godine, kada je udovoljeno svim propisima Zakona o ljekarništvu. Otada je Bolnička ljekarna stalna ustrojbenja jedinica bolnice. Prvi voditelj Bolničke ljekarne bio je mr. pharm. Mirko Benzon (2). Veliki prinos razvoju Bolničke ljekarne dali su magistri pharm. Vladislav Ilin, Ivan Šimek te Blaženka Virovkić-Žunec. Sada Bolničku ljekarnu vodi mr. pharm. Aurora Antolović-Amidžić.

Cijela bolnica sa svim svojim odjelima i klinikama bila je na raspolaganju hrvatskim braniteljima i civilima tijekom Domovinskoga rata i časno obavila sve zadaće u dijagnostici i liječenju ranjenika i bolesnika. Za svoju uspješnu, požrtvovnu, domoljubnu i nesebičnu potporu Domovinskom ratu dobila je i nagradu „Medicina“. Dana 5. listopada 1992. godine, ispunjenjem uvjeta, stekla je naslov Klinička bolnica Osijek. Osnivanjem studija medicine u Osijeku i dobivanjem statusa kliničke bolnice, Osijek i istočna Hrvatska dobili su moderan zdravstveni centar koji prati suvremena znanstvena medicinska dostignuća u domovini i u svijetu. Daljnjim razvojem, izgradnjom i opremanjem te usavršavanjem svojih djelatnika prerasla je okvire Kliničke bolnice i sukladno tomu

19. listopada 2009. godine stekla najviši naslov u bolničkoj službi **Klinički bolnički centar Osijek**. Od čelnika Opće bolnice, Kliničke bolnice i današnjega Kliničkoga bolničkog centra u Osijeku važno je spomenuti dr. Miroslavu Madirazu, koja je bila ravnateljica Opće bolnice Osijek šest godina, prim. dr. Borisa Dlouhaya, koji je bio ravnatelj Opće bolnice Osijek osam godina i prof. dr. Krešimira Glavinu, koji je za vrijeme Domovinskoga rata bio zapovjednik Kriznoga stožera zdravstva Osječko-baranjske županije, a bio je ravnatelj Kliničke bolnice Osijek deset godina. Današnji ravnatelj doc. dr. sc. Željko Vranješ uspješno nastavlja vođenje Bolnice koja je pod njegovim vodstvom stekla najviši naslov – Klinički bolnički centar. Osamostaljenjem Medicinskoga

fakulteta u Osijeku 1998. godine i stjecanjem naslova Klinički bolnički centar 2009. godine, stvoreni su uvjeti za daljnji razvoj i primjenu vrhunske znanstveno-istraživačke i nastavne biomedicinske djelatnosti.

LITERATURA

1. Firingner K, Utvić V. Povijest bolničkih ustanova u Osijeku od 1739.-1930. Osijek: Opća bolnica Osijek; 1970.
2. Utvić V. Povijest bolničkih ustanova u Osijeku od 1874.-1974. Osijek: Opća bolnica Osijek; 1974.
3. Hajduković N. Sto godina kirurgije u Osijeku: Kronologija 1895.-1995. Osijek: Ravnateljstvo Kliničke bolnice Osijek; 1995.

FROM FOUNDATION HOSPITAL TO UNIVERSITY HOSPITAL CENTRE IN OSIEK

¹Željko Vranješ, ²Krešimir Glavina.

^{1,2} University Hospital Centre in Osijek, J. Huttlera 4, 31000 Osijek

ABSTRACT

Beginnings of the University Hospital Centre in Osijek were related to Huttler Kohlhoffer Monsperger Foundation Hospital, which was founded in 1874 and was the most modern hospital in the south-east Europe at the time. By the Government legislation in 1895 it became "General and public Huttler Kohlhoffer Monsperger Foundation Hospital under Country's management in Osiek". Foundation hospital was taking care of the wounded and sick during the World War I. New hospital departments were opened after the World War I. Apart from Surgery and Internal Department; new departments were Ophthalmology, Otorhinolaryngology, Dermatovenereology, Epidemiological and Hygienic Institute and Tuberculosis Clinic. Further development was interrupted by the World War II. A special way of performing medical work developed in those hard times, especially regarding taking care of the wounded and sick, taking epidemic precaution measures, medical supplying, etc. After the World War II General Hospital Osijek was renovated and modern organization began, which was a basis for development of the future university hospital. In the period 1980 - 1990 professional educations in all areas were implemented, many scientific and professional papers were published, publishing developed, what contributed to creating educational and teaching activities, as well as scientific and research work. Period of the War for Croatian Independence, in which the hospital honourably performed all its duties regarding treating wounded and sick, especially needs to be pointed out. For those activities it was rewarded with "Medicine" reward. In 1992 it became University Hospital Osijek. By further development, construction, and equipment and by promoting its employees to scientific, teaching, scientific-teaching and professional titles, it became University Hospital Centre in 2009. Clinics and Departments of the University Hospital Centre in Osijek are the teaching base of the Faculty of Medicine, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek.

Key words: Foundation Hospital - Osijek; University Hospital Centre in Osijek - history